

Недошитко І. Р.

*к. і. н., ст. викладач кафедри документознавства,
інформаційної діяльності та українознавства
Тернопільський національний економічний університет*

Пуляк В.

*студент групи ІБАСм-11
Тернопільський національний економічний університет*

ДОКУМЕНТОЗНАВЧА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Освіта – це основа прогресу людства, яка має бути пріоритетною галуззю внутрішньої політики кожної держави. В сучасних умовах світової глобалізації освіта відіграє одну з найважливіших ролей у становленні глобального інформаційно-орієнтованого суспільства, що сприяє підвищенню рівня та якості життя, економічному зростанню, зміцненню стабільності в державі, сталому розвитку суспільства та слугує багатовимірною платформою для інтеграції у світове співтовариство. Європейський і світовий досвід переконливо свідчить, що чим вищий рівень освіти громадян, тим потужніший науково-технічний прогрес держави, тим вищий рівень життя, досконаліші демократичні інститути і т. ін. Зазначені освітні завдання повинні реалізуватися через якісно організовану підготовку фахівців, яка повинна відповідати сучасним вимогам ринку праці та здатна прогнозувати його розвиток; виокремлення освітньо-наукових пріоритетів, які забезпечуватимуть не тільки якісну професійну підготовку фахівця, але й – підготовку до життя в умовах сучасного суспільства, розкриваючи при цьому внутрішній потенціал особистості. Не менш важливим є забезпечення соціального контексту вищої освіти, що ґрунтується на принципах соціальної справедливості, відповідальності та гуманізму й дає можливість випускникам вишів будувати успішну професійну кар'єру.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності нашої держави на сучасному етапі розвитку є реформування вищої освіти, яке пов'язане з приведенням політичних, фінансово- економічних і суспільних інститутів держави, дотичних до сфери освіти, у відповідність до визначеної мети розвитку освіти.

Реалізація системних освітніх реформ, започаткованих в Україні, покладена на виконання основних завдань, задекларованих у Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [1]. Суттю реформування є створення умов для рівного доступу осіб до вищої освіти, відповідно до вимог Конституції України. Основні засади реформ освітньої системи та модернізації вищої освіти нашої держави закладені в новому Законі України «Про вищу освіту». Безперечно, розвиток вітчизняної системи підготовки й атестації науково-педагогічних і наукових кадрів безпосередньо пов'язаний із набуттям чинності нового Закону України «Про вищу освіту» від 6 вересня 2014 р. [2]. Положення Закону України орієнтовано на єдину освітню систему підготовки фахівців та кадрів, що відповідає принципам Болонського процесу та Міжнародній стандартній класифікації освіти. Це сприятиме поєднанню освітньої й наукової сфер, відокремленість яких значно гальмувало розвиток кожної з них. Серед основних революційних

змін у вищій освіті, які започатковані й закріплені законодавством України, є запровадження, як і в Європі, 5 освітньо-кваліфікаційних рівнів освіти: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук. Ступені бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD) відповідають прийнятій у більшості країн Європи кваліфікації, що полегшить академічну мобільність українських студентів та науковців.

Актуальною проблемою сучасної вищої освіти є неузгодженість структури і якості підготовки фахівців та попиту ринку праці. У зв'язку з цим, одним із найважливіших завдань сьогодення є зміцнення діалогу освітньої спільноти й співтовариств роботодавців. Для того, щоб такий діалог був конструктивним, а соціальна взаємодія ефективною, необхідні особливі інструменти, які забезпечуватимуть приведення «до одного знаменника» вимог, що ставлять до фахівців різних рівнів кваліфікації з боку роботодавців та з боку вищої освіти. На думку експертів, таким «інструментом» має бути, так звана, Рамка кваліфікацій – система класифікації та їхні визначення у вигляді дескрипторів – узагальненого опису результатів навчання, що містять чітко сформульовані критерії належності до певної кваліфікації. У Європейському просторі вищої освіти рамки кваліфікацій запроваджуються на загальноєвропейському та національному рівнях та поділяються на: – Європейські метарамки кваліфікацій (Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, QF-EHEA) та Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (European Qualifications Framework for Lifelong Learning, EQF-LLL)); – Національні рамки кваліфікацій, які повинні охоплювати всі освітні кваліфікації (кваліфікації вищої освіти) у національній системі освіти [3].

Процес розроблення Національної рамки кваліфікацій (НРК) в Україні було розпочато 2010 р. з урахуванням основних принципів, що властиві аналогічним рамковим структурам Європейського Союзу та інших держав. Національна рамка кваліфікацій України – ключовий документ нової системи нормативно-правового забезпечення об'єднання сфер праці й вищої освіти, орієнтованої на умови ринкової економіки і її гармонізації із загальноєвропейськими ринками праці й освітніх послуг. Вона є наскрізною 10-рівневою рамкою, що відповідає структурі системи освіти України, сприяє забезпеченню наступності всіх кваліфікацій та надає НРК національного характеру.

Процес реформування та модернізації вищої освіти в нашій країні відбувається в досить складних умовах. Соціально-економічні, політичні, культурні зміни нашого суспільства, які відбуваються в короткі терміни, суперечливо позначилися на стані й перспективах розвитку вищої освіти. Однак зі становленням відкритого інформаційного суспільства, що базується на демократії, ринковій економіці, використанні інформаційно-комунікаційних технологій та розвиненій мережі телекомунікацій, які у своїй єдності забезпечують доступ до інформації та її використання. Це зумовлює необхідність внесення принципових змін у систему вищої освіти в контексті входження України до Європейського освітнього простору. При цьому особливої уваги заслуговує документознавча освіта. Саме документознавча освіта є однією зі складових комплексного динамічного розвитку особистості, економічної, соціальної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства.

Відповідно до запровадженого Переліку 2015, спеціальність 7/8.02010501 «Документознавство та інформаційна діяльність» відповідає спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». У свою чергу, підготовка здобувачів вищої документознавчої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах або у наукових установах буде здійснюватися в межах нової галузі знань 02 «Культура і мистецтво» (спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»).

Створення нового Переліку галузей знань та спеціальностей – значні трансформації ні зрушення у системі вищої освіти і науки України. У контексті нової освітньої парадигми, постає питання щодо можливостей розроблення стандарту вищої освіти для всіх рівнів вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Розроблення галузевого стандарту вищої освіти нового покоління зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» є важливою складовою реформування документознавчої освіти. При розробленні складових галузевого стандарту необхідно, на наш погляд, дотримуватися загальних принципів їхнього формування та враховувати функціональні особливості фахівців документно-інформаційної сфери та архівної справи. В основу розробки складових стандартів мають бути покладені міжнародні/національні стандарти якості освітніх послуг та стандарти професійної діяльності (в разі їхньої наявності), в яких відображені, в т. ч., і вимоги роботодавців до випускників університетів. Європейська асоціація якості у вищій освіті – European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) розробила стандарт «Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area» [4]. Цей стандарт містить рекомендації із забезпечення якості освіти в університетах, рекомендації для зовнішніх систем оцінювання якості та рекомендації для акредитованих агенцій і організацій з гарантії якості. В галузі забезпечення якості освіти статус міжнародного має стандарт ISO/IWA 2 «Quality management systems. Guidelines for the application of ISO 9001:2000 in education» – Системи менеджменту якості. Керівні вказівки із застосування ISO 9001:2000 в освіті. На наш погляд, ці стандарти можуть та повинні стати основою розробки і впровадження національних галузевих стандартів вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Тому вирішення проблем, пов'язаних із розробкою стандартів вищої освіти, покладається на сформовану центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки України науково-методичну комісію з культури і мистецтва сектора вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Варто підкреслити, що вирішення проблем реформування, а в подальшому – модернізації документознавчої освіти в Україні, відповідно до вимог часу, потребує виважених кроків та великого досвіду наукової і практичної роботи вітчизняних учених та фахівців з підготовки конкурентоспроможних і висококваліфікованих кадрів, у т. ч. й в документно-інформаційній сфері, архівній справі та ін.

Висновки. Важливим напрямком державної політики в сфері освіти України є реформування і модернізація національної системи вищої освіти в умовах євроінтеграції та глобалізації. Відповідно, реформування документознавчої освіти повинно передбачати модернізацію вітчизняної системи професійної підготовки фахівців документно-інформаційної сфери з

урахуванням гармонійної імплементації досвіду зарубіжних освітніх систем і національних традицій освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1415795124/>*

2. *Закон України Про вищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, №37-38, ст. 2004). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>*

3. *Європейська та національна рамка кваліфікації (НРК) вищої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lpehea.in.ua/bolonski-instrumenti-prozorosti/1ievropeyska-ta-nacionalna-ramka-kvalifikacij-nrk-vishchoyi-osviti>*

4. *Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf*

УДК 621.39

Патряк О. Т.

*к.е.н., викладач кафедри документознавства,
інформаційної діяльності та українознавства
Тернопільський національний економічний університет,*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СФЕРИ МОБІЛЬНИХ ТА ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЙ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В умовах стрімкого розвитку науково-технічного прогресу та новітніх засобів комунікації галузь інформації набуває стратегічно важливого значення для України та є перспективним напрямом економічного та соціального розвитку. На основі вивчення статистичних даних та аналітичних оглядів з питань розвитку сфери інформації і телекомунікацій в Україні та світі виявлено тенденції розвитку підприємств цієї галузі.

До галузевих особливостей діяльності таких підприємств, зокрема, належать такі: 1) висока інвестиційна привабливість телекомунікаційних підприємств; 2) складна організаційна структура, що впливає на побудову комунікаційних зв'язків між структурними підрозділами.

Вже зараз неймовірно збільшені потоки інформації – телефонні розмови, факсимільна інформація, електронна пошта, масиви даних, телебачення та Інтернет – свідчать, якою мірою світ стає ще більш залежним від засобів телекомунікацій, які змінюють бізнес, стиль життя, суспільство в цілому.